תורה אור

מתני' *הערלה *וכלאי הכרם [א] מצטרפין זה עם זה ר' שמעון אומר אין מצטרפין: **גמ'** ומי צריך ר"ש לצרופי *והתניא ר"ש אומר כל שהוא למכות תני אין צריכין לצרף: **מתני'** *ב) הבגד והשק השק והעור העור והמפץ *כולן מצטרפין זה עם זה אר"ש מה טעם מפני שהן ראוין ליטמא במושב: **גמ'** תנא ב) *קיצע מכולן שלשה ועשה מהן בגד למשכב שלשה למושב טפח לאחיזה כל שהו מאי לאחיזה אמר ר"ל אמר ר' ינאי שכן עומד ג) לנוולה במתניתא תנא *הואיל וראוי לקוצצי תאנים:

הדרן עלך קדשי מזבח

*הנהנה מן ההקדש שוה פרוטה אע"פ שלא פגם מעל דברי ר"ע וחכ"א כל דבר *שיש בו פגם לא מעל עד שיפגום ושאין בו פגם כיון שנהנה מעל כיצד נתנה קטלא בצווארה טבעת בידה שתה בכוס של זהב כיון שנהנה מעל לבש בחלוק כסה בטלית ביקע בקרדום לא מעל עד שיפגום *הנהנה מן החטאת כשהיא חיה לא מעל עד שיפגום כשהיא מתה ד) כיון שנהנה מעל: **גמ'** תנא ה) *מודה ר"ע לחכמים בדבר שיש בו פגם במאי קא מיפלגי אמר רבא בלבוש מציעאה ומלמלא ת"ר °נפש אחד היחיד ואחד הנשיא ואחד המשיח °כי תמעל מעל אין מעל אלא שנוי וכן הוא אומר °איש איש כי תשטה אשתו ומעלה בו מעל ואומר °וימעלו באלהי אבותיהם

גמ' והתניא כל שהוא למכות · התכינה כל שהוא שובר בלאו וח"כ נמתי מצטרפין: **מתני'** הבגד · שהוא מטמא ג' אצבעות על ג' אצבעות: והשק · שיעורו ד' טפחים על ד' טפחים: הבגד מצטרף לשק שקל הימנו (א) לארבעה על ארבעה וכן כל אחד ואחד מצטרף לקל הימנו השק מצטרף לעור לחמשה על חמשה והעור למפץ לששה על ששה דהיינו לקל הימנו אבל לא הקל עם החמור דלהכי תנא להו הכי הבגד והשק השק והעור כו' כולן מצטרפין זה עם זה: מפני שהן ראוין לטמא במושב · מפני שכשיש בין כולן *שיעור אחד ו) בין שניהם ראוין ליטמא מושב ז) עליו הלכך מצטרפין: **גמ'** תנא קיצע מכולן · אם חתך מכולן מכאו מכל הני דתנן במתני' מהבגד ומשק ומעור וממפץ ועשה מכולן בגד: למשכב ג' · כלומר אם חישב עליו לעשותו למשכב כגון לתופרו בכסא אם יש באותו בגד שלשה על שלשה הואיל וראוי לעשות ממנו טלאי לכסא שנקרע מטמא משום משכב: ואם חישבו למושב · לעשותו טלאי לבגד אם יש באותו בגד טפח על טפח מטמא משום ח) זב: לאחיזה · אם חישב עליו לאחיזה מטמא אפילו בכל שהוא: מאי לאחיזה אמר ר"ל שכן עומד לנוולה · שכן ראוי אותו בגד לאורגים ט) שהוא מחליק המטוה של אריג בסובין או בשום דבר כדי לחזק כורך בגד כל שהוא על אצבעו להגין עליו שלא יתחכך החוט והיינו עומד לנוולה לכרוך על אצבעו כשאורג ומטוה החוטין וטולה היא אריגה כדאמרינן במס' גיטין (דף נג.) אשכחה דיתבא וטולה: הואיל וראוי לקוצצי תאנים · שכשמחתכין את התאנים כורכין בגד כל דהו על ידיהם שלא יתלכלכו בדבש התאנים הלכך מקבל טומאה: הדרן עלך קדשי מזבח

הנהנה אע"פ שלא פגם מעל · קס"ד י) [א]כיון בדבר [שאין דרכו לפגום ובין בדבר] יא) שדרכו לפגום קאמר ר' עקיבא דכיון שנהנה מעל: שיש בו פגם · כלומר שדרכו ליפגם: כיצד · הוא דבר שאין בו פגם: נתנה קטלא · ענק של זהב של הקדש בצוארה או טבעת בידה: או שתה בכוס של זהב · של הקדש כל הני אין בהו פגם שאינן נפגמין בכך אלא כיון שנהנה מהן שוה פרוטה מעל והכי משערינן בהו הכי אומדין כמה רוצה אשה ליתן שישאלו תכשיטין כהלנו להוליכלבית המשתה להתכבד בהן ומשלמת להקדש שיעור הנאה שנתכבדה בהן: וכל דבר שיש בו פגם · כגון לבשה חלוק או כסה בטלית או ביקע בקרדום הואיל ועומדין ליפגם לא מעל עד שיפגום בהן בש"פ: **גמ'** תנא ומודה ר"ע לחכמים בדבר שיש בו פגם · יב) לא מעל אלא כשיפגמנו דלא איירי בהך הנאה אלא בהך פגם: ופריך א"כ דמודה ר"ע לרבנן בדבר שיש בו פגם דלא מעל עד שיפגום ופשיטא דרישא דקאמר ר"ע כיון שנהנה מעל בדבר שאין בו פגם א"כ היינו רבנן ובמאי קא מיפלגי: אמר רבא בלבוש מציעאה · דלא לביש ליה מבחוץ לגמרי דמלבוש החיצון פגם לאלתר ולא לגמרי מבפנים סמוך לבשרו דהוא נמי פגים לאלתר שמתחכך [נ]לבשר אלא בלבוש שלובש בינתים בין מלבוש העליון ובין התחתון שאינו נפגם עד זמן מרובה: ומלמלא · בגד של פשתן דק ביותר כדאמרינן גיטין (דף נט.) דבר המגלל וממתח דהוי כי אמגוזא [נ][ופלגא] שכל כך דק שכשכורכין אותו כולו ביחד אין הכרך גדול יותר מאגוז [וחצי] ולפי שדמיו יקרים הרבה אינו לובשו אלא פעם בשנה או פעמים ומשמרו הרבה שלא יפגם ואין בו פגם עד זמן מרובה ובהא פליגי ר"ע סבר הואיל והוו דברים שאינן נפגמין לאלתר אע"ג דפגמי לאחר זמן כיון דלא פגמי לאלתר הוי כדבר שאין בו פגם דמועלין בו כיון שנהנה ממנו כשוה פרוטה אע"ג דלא פגם ורבנן סברי הואיל ויש בו פגם מ"מ לא מעל עד שיפגום יג): כפשי האמור במעילה: וכן הוא אומר וימעלו וגו' ויזנו אחרי הבעלים · ששינו עצמם מן המקום לעבודת כוכבים: יכול

קאמר גר"ם ניצטרף יותר לאיסור וליאסר ומשני ר"ש לטעמיה דתנן הערלה וכלאי הכרם רש"א אין מצטרפין אלמא משמע דאין מצטרפין ר"ל דאין מצטרפין ממש וי"ל דהיאך דמס' ע"ז לאו היינו קך דהכא אלא שהוא דאין מצטרפין יד)דבסיפא דמשנה *אחת דמייתי בס"פ ר"ע (שבת דף פט:) דתנלין שנים ושלשה שמות והגיא בסיפא ר"ש אומר שני שמות ממין אחד או שני מינין משם אחד אין מצטרפין ורוצה לומר דאין מצטרפין כיון דאין שניהם איסור אחד טו) ממין אחד והש"ס קיצר הלשון ולא טז) דק קצת מן המשנה וא"ת מאי ניצרוף בעי התם והא אית ליה כל שהוא למכות י"ל היינו דווקא כשהאיסור בעין ואוכלו אבל התם איירי שהוא בתערובות כגון ערלה וכלאי הכרם שנתערבו יחד והכי הוי נווגא לא אמר ר"ש כל שהוא למכות [ד]דהא לא כן ל"ל קרא בנזיר (דף לה:) ובפסחים (דף מג:) להיתר מצטרף לאיסור יז) ושם פירשהו והתם בההיא דשבת (דף פט:) רוצה לומר שנתערבו ביחד כדקתני בירושלמי ברישא דההיא התרומה והרומת מעשר של דמאי עולין באחד ומאה ומצטרפין אע"ג אבל הכא איירי יח) בלא נתערבו דהא לא קתני עולין באחד יט) ומאה[ה]: **הבגד** והשק וכו' לטולה · פירוש דרך האורגת שיש בידה בלאי בגדים שלא תהיה מחלקת יותר מדאי [ו] וכן קוצצי תאנים כ):

הדרן עלך קדשי מזבח

הנהנה שוה פרוטה מן ההקדש אע"פ שלא פגם מעל · מפרש בגמרא דמודה ר"ע בדבר שיש בו פגם כא)ומפרש במאי פליגי ר"ע וחכמי': נתנה קטלא בצוארה · קטלא היא רביד ובירושלמי כב) אצעדה מתורגם קטלא: שתה בכוס של זהב כיון שנהנה מעל · לפי כג) שדבר שאין בו פגם: לבש בחלוק כסה בטלית בקע בקרדום לא מעל עד שיפגום · כד) הנהנה מן החטאת לא מעל עד שיפגום · מפרש לה בגמרא כה): **במאי** קמיפלגי בלבוש אמצעי ומלמלי · פירוש כו) לבוש אמצעי לאפוקי עליונה שהוא כז) פוגם יותר מדאי וכן התחתון סמוך לבשר פוגם הרבה אבל אמצעי אינו פוגם אבל לזמן מרובה הוא פוגם ובהא פליגי דרבנן סברי כיון דלקמיה כח) פגים דבר שיש בו פגם הוא ואין מועלין עד שיפגום ור"ע סבר כט) [כיון] דהשתא לא פגים דבר שאינו פוגם הוא ל) ויש מפרשים לבושא מציעא יש בו פגם מיד אבל אינו ניכר לא) עד לפנים ורבנן סברי דדבר שיש בו פגם הוא אין מועלין בו עד שיפגום ור"ע סבר לב) דבר שאין בו פגם הוא [ז]ופירש הקונטרס לשון אחרון עיקר *(והשמות מוכח בו לפנים) ונראה לרבי כי הדין עמהם דהיכא דאין בו פגם עתה ולקמן יפגם דבר שאין בו פגם הוא לכ"ע כדאיתא לקמיה דפריך על ההיא דשתה בכוס של זהב ודהבא לאו בר איפגומי הוא בהמיה וכו' עד דמסיק נהי דלא איכא נהנה ופגם לאלתר [ח]מי לא איכא פגימה כו' כלומר לקמיה איכא פגימה ואפילו הכי קרי ליה במתני' כוס של זהב דבר שאין בו פגם וליכא מאן דפליג:

ומלמלא · בגיטין (דף נט.) מפרש שהוא בגד דק והוי כאמגוזא ופלגי אמגוזא ולענין דבר שיש בו פגם הוי כלבוש מציעאה:

אין מעילה אלא שינוי · פירוש לג) מקדש לחול [ט]על מרשות לרשות מרשות קדש לרשות חול ומייתי ראיה מסוטה שהיא עושה שינוי שמנחה בעלה לד) ושוכבת ומדבקת בדבר שהוא חולין וגנאי לה:

ואומר וימעלו (בני ישראל כה') באלהי אבותיהם ויזנו אחרי הבעלים·לה] תימה מאי ואומר וי"ל דאי מסוטה ה"א דדוקא נהנה דומיא דסוטה שנהנית מן העבירה אבל שינוי בלא הנאה כגון מעות דהקדש דמוציא לחולין שלוקח בהם חפץ לעצמו או כדתנן במתני' גבי אבן או קורה של הקדש נהנה לחבירו הוא מעל דאין גופו נהנה מן ההנאה עצמו

(א) דבדבר שאין דרכו לפגום קאמר ר"ע כו' נ"ק · [ב] כבגד נ"ק · [ג] נ"ק וכן הוא הגירסא במס' דגיטין נט. [ד] ותוס' במס' ע"ז סח: ד"ה ר"ש כתבו דהל"כ לא תמצא שום ביטול לר"ש לא בנרוב ולא במאתים עיין שם נ"ק · [ה] [עי' תוספות מסכת ע"ז סח: ד"ה ר"ש ותוס' שבת פט: ד"ה אוסרן] · [ו] [עי' בתוס' דסוכה יז: ד"ה כדתנן מה שפירשו בכס מרוך] · [ז] ולאו כרשב"י שלפנינו וגי' נ"ק פגם הוא דלא כפי' הקונטרס ולשון אחרון עיקר והשמה מוכח כן דיש בו פגם מיד ואינו ניכר עד לפנים ונראה לרבינו וכו' · [ח] לעולם מי לא כו' נ"ק · [ט] או מרשות לרשות כו' נ"ק ·

[illegible] הלכה יד:

לה ב מיי' פ"ב מהל' כלים הלכה ד:
לאחרת נ"ק
[ערלה פ"ב מ"י]

לו ג ד מיי' שם הל' ג:

א ה מיי' פ"ה מהלכות מעילה הלכה א:
[תיבת כולן ליתא כאשר מקומות וגם במשניות איתא]

ב ו מיי' שם הלכה ג:

ערלה פ"ב מ"א [ע"ז סח:]

מכות יג.

כלים פכ"ז מ"ב [סוכה יז: שבת סג.]

אין שניהם שיעור אחד ראוין כו' נ"ק

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כבגד וכו' שקל הימנו מצטרף לארבעה:

◆

רבינו גרשום

כלומר דהתוויהו ראשון ושני עבדי ביה מלתא בשלישי הואיל וראשון עביד שני ושני עביד שלישי: הערלה וכלאי הכרם מצטרפין האוכל חצי שיעור מזה וחצי מזה מצטרפין ללקות את הארבעים: הבגד · שהוא מטמא שלשה על שלשה: והשק · שהוא מטמא ארבע על ארבע: הבגד מצטרף לשק · שקל הימנו לד' על ד' וכן כל אחד מצטרף לקל כולן מצטרף זה עם זה לשיעור טומאה הקל הימנו אבל לא הקל עם החמור להכי תנא להו הכי וכולן מצטרפות שתים עם שנים ליטמא מושב מפני שהן ראוין כשיש בין כולן שיעור אחד ראויין לטמא לישב עליו הזב הלכך מצטרפי': קיצע מכולן · כלומר חתך משהו מכל אחד מהנך הבגד והשק והעור והמפץ: ועשה מהן בגד למשכב שלשה · כלומר אם יש באותו בגד שלשה על שלשה ראוי לעשות ממנו טלאי לכסא כשהוא קריע ומטמא משום משכב ואם יש באותו בגד טפח על טפח ראוי הוא ליתלות על גבי כר ומטמא משום מושב זב לאחיזה כל שהוא ואם אין לו לאותו בגד אלא כל שהו מטמא משום אחיזה: מאי לאחיזה שכן עומד לטולא · שכן ראוי הוא אותו משהו בגד לאורגים שכשהוא מחליק את המטוה של אריגה בסובין או בשום דבר כדי לחזק כורך משהו בגד על אצבעו ומחליק את המווי ואותו סמרטוט שעל אצבעו משמר אצבעו שלא יחתכו החוטים ואותו שכורך באצבעו נקרא טולא: וראוי נמי לקוצצי תאנים · אותן שמבקעין את התאנים ומולחין אותו כורכין משהו על אצבעם שלא יתלכלך בשומן התאנים:

הדרן עלך קדשי מזבח

הנהנה שוה פרוטה מן ההקדש אע"פ שלא פגם מעל · קס"ד דבין בדבר שיש בו פגם ובין בדבר שאין בו פגם קאמר ר"ע דכיון דנהנה שוה פרוטה מעל : וחכ"א כל דבר שיש בו פגם כו' · כיצד דבר שאין בו פגם כגון : נתנה קטלא · ענק של זהב של הקדש בצוארה או טבעת בידה : או שתה בכוס של זהב של

◆

שיטה מקובצת

א] מצטרפין · מס' ע"ז (דף סח): ב] קיצע מכולן · כלומר משהו חתך מכל אחד מהנך הבגד והשק והעור והמפץ ועשה מהן בגד למשכב ג' כלומר אם יש באותו בגד ג' טפחים [הואיל וראוי לעשות] ממנו טלאי לכסא קרוע מטמא משום משכב ואם יש באותו בגד טפח על טפח ראוי ליתלות ע"ג החמור ומטמא משום מושב · הרא"ש ז"ל וכתוב בגליון מה שאמר במתני' שמצטרפין לקל דוקא הוא הפך מזה שכאן נראה שאם חתך מעט מכולם אפילו מן המפץ יכנס בחשבון ג' טפחים של בגד לטמא במשכב הזב וי"ל דה"ק שקצע בכונה כך מזה שיהיה בגד שלם וכך מזה ותקנו או מחשבתו ומעשיו הכינוהו לזה אבל אם נודמן חתיכת מפץ ואין בו ששה טפחים אינה מטמא במשכב הזב והעור פחות מה' והשק פחות מד' וכן פי' כפי' לא נודע למי שבריותא זו מדברת בראקצע ותחך ותקנו לכך אם ראוי הוא לאותו דבר ושכל אחד היה בגד שלם אבל אם היה פחות מג' בבגד ופחות מד' בשק וחתך ועשה מהם ג' למשכב אינו מטמא ע"כ: ג] לנוולה' גירסת הערוך טולא ועיין בערך טל: ד] כיון שנהנה מעל · (דאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים) באין לומר לפגם קאמר כיון שנהנה מעל דהוי דבר שאין בו פגם' תוס': ה] תנא ומודה ר"ע: ו] תיבות בין שניהם נמחק: ז] על תיבת עליו נרשם קו מלמעלה להורות כי לא"ד ראוי למחוק: ח] משום מושב זב: ט] לאותם שכשהוא מחליק: י] קס"ד דבין בדבר שאין דרכו: יא] ובין בדבר שיש בו פגם כלומר שדרכו לפגום קאמר ר"ע דכיון שנהנה שוה פרוטה מעל: יב] פגם כלומר לשיפגמנו מעל דלא תיבת לא ל"ש [ותיבת אלא] נמחק: יג] שיפגום' גליון ובהא קפליגי ר"ע סבר אע"ג דלא פגם ליה לאלתר כיון דעתיד לפגום לאחר זמן ע"י לבישה דבר שיש בו פגם קרינא ביה והשבינן כיון דלבשיה כאילו לאלתר פגמה ומעל ורבנן סברי כדאמרינן במתניתין בפירוש כל דבר שיש בו פגם לא מעל עד שיפגום בודאי · הרא"ש ז"ל: יד] מצטרפין ס"א דמס' ערלה דתנן הערלה וכלאי כרם עולים באחד ומאתים ומצטרפין זה עם זה ר"ש אומר אין מצטרפין ור"ל דאין מצטרפין כיון שאין שניהם איסור אחד ומין אחד והתלמוד קיצר הלשון ולא פירש מעמו של ר"ש: טו] אחד ומין אחד אות מ' נמחק: טז] ולא הביא רק קצת אות ד' נמחק: יז] לאיסור וא"ת מאי פריך לר"ש לישני דהכא מיירי ע"י תערובה ולכך בעי צירוף וי"ל דודאי התם בההיא דעבודת כוכבים רוצה לומר: יח] מיירי שלא נתערבו אות ב' נמחק: יט] באחד ומאתים (תיבת מאה נמחק) ועוד י"ל דהכא לא מיירי בתערובות מדלא קתני מצטרפין לאיסור כמו באידך' הבגד והשק והעור אע"פ ששיעוריהן חלוקין זה מזה שהבגד מטמא מג' על ג' והשק מד' על ד' והעור מה' על ה' והמפץ מו' על ו' וכדקאמר הכא דבגד משלים לשיעור השק אמר ר"ש מה טעם מצטרף שהן ראוין לטמא מושב ששיעור מושב טפח וכולן שוין באותו שיעור אפילו בשאר טומאות שהן חלוקין מצטרפות והכי תני במסכת סוכה קיצע מכולן טפח על טפח טמא ור"ל אם קיצע מכל אחד ואחד לבדו מטמא במושב טפח עיין בתוספות שבת (דף סו) : כ] תאנים שידיהם מלוכלכות מלחלוחית התאנים ומקנחות בכל שהוא : כא] פגם כגון טלית שדרכו לפגום דלא מעל עד שיפגום ומפרש דפליגי רבי עקיבא וחכמים בדבר שאין רגילות לפגום [כי אם] על ידי רוב תשמיש ואפ"ה משוי ליה ר"ע כדבר שאין בו פגם כלל: כב] ובירושלמי מתרגם אצעדה קטלא: כג] לפי שהוא דבר אות ש' נמחק: כד] שיפגום דדבר שיש בו פגם לא מעל עד שיפגום: כה] בגמרא הס"ד ומה"ד ומודה ר"ע בדבר שיש בו פגם שלא מעל עד שיפגום ור"ע לא אמר במתניתין אלא בדבר שאין בו פגם · במאי קפליגי דרבנן אית להו נמי דדבר שאין בו פגם כיון שנהנה מעל בלא שום פגימה כדמפרש במתניתין בלבוש מציעה אות א' ותיבת מלמלי נמחק : כו] תיבות לבוש אמצעי נמחק : כז] שהוא פוגם מיד וכן התחתון שסמוך לבשר פוגם הרבה מחמת זיעת בשרו ואינו צריך עד שיפגם אבל אמצעי אינו פוגם עתה אבל עד זמן מרובה : כח] דלקמיה פוגם דבר : כט] סבר כיון דהשתא לא פגם דבר : ל] הוא ולכך קאמר דמועל בלא פגימה וקשיא על זה הפי' דפי' לרבנן דמשום שיפגום לקמיה דבר שיש בו פגם קרינא ביה דלקמן משמע דדבר שאין בו פגם עתה ולקמיה יפגם דבר שאין בו פגם הוא לכ"ע דפריך עלה דההיא דשתה בכוס של זהב ודהבא לאו בר איפגום הוא בתמיה א"כ משמע דכוס של זהב מידי דמיפגם הוא ואפ"ה קרי ליה במתניתין דבר שאין בו פגם וליכא מאן דפליג וי"ל דשאני התם שאינו פוגם אלא לזמן מרובה יותר מדאי אבל הכא במלבוש נהי נמי דאינו פוגם לאלתר אבל מ"מ לזמן מועט פוגם ועוד י"ל דזהב אינו פוגם כלל מיד עד זמן מרובה אבל לבושא תיבות ויש מפרשים נמחק : לא] עד לקמיה ובהא פליגי רבנן סברי כיון דפוגם אע"ג דאינו ניכר דבר שפוגם קרינא ביה כי דרכו ליפגם מעט ולכך אין מועלין מן תיבת לפנים עד תיבת אין נמחק : לב] סבר מכיון דאין הפגם ניכר דבר שאין בו פגם הוא ולכך מועל בלא פגימה כן תיבת ופירש עד סה"ד נמחק: לג] פירוש שמשנהו מקודש לחול שמוציאו מרשות הקדש בלא שום הנאה [illegible] לד] [illegible]